

Język polski czy obcy?

... czyli jak unikać typowych błędów
w mowie i piśmie

Krzysztof Goczyła

Motywacja

- Wśród użytkowników języka polskiego (także na WETI!) pokutują pewne typowe błędy językowe.
- Ich wyeliminowanie znacznie poprawi jakość naszego języka mówionego i pisanego.
- Bo *jak piszemy* i *jak mówimy* jest równie ważne jak *co piszemy* i *co mówimy*.

O czym będzie?

- **Pisownia i wymowa dat (*jeszcze raz...*)**
- **Nie z rzeczownikami (*juw...*)**
- **Trudne akcentowanie**
- **Jednak błąd!**
- **Na politechnice czy w politechnice?**
- **Nieszczęsne *gdzie***
- **Procenty...**
- **... i parę innych „drobiazgów”**

Piszemy daty...

15. stycznia 2008

15 styczeń 2008

15 stycznia 2008r.

15-ty stycznia 2008 r.

15.I.2008

15 Stycznia 2008

Wykład odbędzie się 15-tego stycznia 2008 roku.

Internet wymyślono w latach 80-tych XX wieku.

Piszemy daty...

15. stycznia 2008

15 **styczeń** 2008

15 stycznia **2008r.**

15-ty stycznia 2008 r.

15.**I.**2008

15 **Stycznia** 2008 (*chyba że w nazwie ulicy*)

Wykład odbędzie się **15-tego** stycznia 2008 roku.

Internet wymyślono w latach **80-tych** XX wieku.

Piszemy daty...

15.01.2008

2008-01-15

15 stycznia 2008 r.

15 I 2008

wtorek, 15 stycznia 2008

Wykład odbędzie się **15 stycznia 2008** roku.

Internet wymyślono w latach **80.** XX wieku.

02.01.2008 - *poprawnie:* **2.01.2008** lub **2.1.2008**

...i wymawiamy je

Który dzień dziś jest?

Dziś jest **piętnasty stycznia**
dwa tysiące ósmego roku.

bo:

Dziś jest **piętnasty (dzień) stycznia**
dwa tysiące ósmego roku.

Dziś jest **piętnasty styczeń** dwa tysiące ósmego roku.

Dziś jest **piętnastego stycznia** dwa tysiące ósmego roku.

Dziś jest piętnasty stycznia **dwutysięcznego ósmego roku.**

...i wymawiamy je

Kiedy to się stało?

Stało się to **piętnastego stycznia**
dwa tysiące ósmego roku.

bo:

Stało się to **piętnastego (dnia) stycznia**
dwa tysiące ósmego roku.

Stało się to **w dniu piętnastym stycznia**
dwa tysiące ósmego roku.

Stało się to **w dniu piętnastego** stycznia
dwa tysiące ósmego roku.

Nie z rzeczownikami

Legitymacje studenckie nie przysługują **nie studentom**.

czy:

Legitymacje studenckie nie przysługują **niestudentom**.

Niezaliczenie semestru grozi skreśleniem z listy studentów.

czy:

Nie zaliczenie semestru grozi skreśleniem z listy studentów.

Nie z rzeczownikami

Legitymacje studenckie nie przysługują **niestudentom**.

Niezaliczenie semestru grozi skreśleniem z listy studentów.

Ale:

Legitymacje kolejowe przysługują **nie studentom**,
ale pracownikom uczelni.

O końcowej ocenie decyduje **nie zaliczenie** kolokwium,
lecz suma punktów uzyskanych w całym semestrze.

Nie z rzeczownikami

Nie sposób się z nim porozumieć.

Nie grzech tak dokuczać?

Nie szkoda ci nas opuszczać?

Nie wstyd ci?

To zarządzenie obowiązuje tylko **nie-Polaków**.

Trudne akcenty

zrobiliśmy

zrobilibyśmy

zrobiłbym

nauka

hydraulik

fizyka

technika

charakterystyka

zrobiliśmy

zrobilibyśmy

zrobiłbym

nauka

hydraulik

fizyka

technika

charakterystyka

Niepoprawne?! Niemożliwe...

przekonywający

w cudzysłowie

za wyjątkiem

wymyśleć

domyśleć się

nienawidzieć

z wielkiej litery

upust (*rabat*)

przekonujący
przekonywający

w cudzysłowie

z wyjątkiem

wymyślić

domyślić się

nienawidzić

od wielkiej litery
wielką literą

opust (*ale: upust krwi*)

Niepoprawne?! Niemożliwe...

między Bogiem a prawdą

wszem i wobec

I to by było na tyle. (żartobliwie!)

Bogiem a prawdą

**wszem wobec
(i każdemu z osobna)**

**I to tyle
(miałem do powiedzenia).**

Też niepoprawne!

Tezy rozprawy są oparte o wyniki eksperymentów przeprowadzonych przy pomocy komputera.

W oparciu o wyniki eksperymentów przeprowadzonych przy pomocy komputera sformułowano tezy rozprawy.

Też niepoprawne!

Tezy rozprawy są **oparte o wyniki** eksperymentów przeprowadzonych **przy pomocy komputera**.

W oparciu o wyniki eksperymentów przeprowadzonych **przy pomocy komputera** sformułowano tezy rozprawy.

Tezy rozprawy są **oparte na wynikach** eksperymentów przeprowadzonych **za pomocą komputera**.

Na podstawie wyników eksperymentów przeprowadzonych **za pomocą komputera** sformułowano tezy rozprawy.

Opierając się na wynikach eksperymentów przeprowadzonych **za pomocą komputera**, doktorant sformułował tezy rozprawy.

Też niepoprawne!

Kolejnym punktem posiedzenia Rady Wydziału było zatwierdzenie protokołu z zebrania Komisji ds. Nauki.

Też niepoprawne!

Kolejnym punktem posiedzenia Rady Wydziału było zatwierdzenie **protokołu z zebrania** Komisji ds. Nauki.

Kolejnym punktem posiedzenia Rady Wydziału było zatwierdzenie **protokołu zebrania** Komisji ds. Nauki.

Też niepoprawne!

Stara sala zostanie zaadoptowana na laboratorium komputerowe.

Też niepoprawne!

Stara sala zostanie **zaadoptowana** na laboratorium komputerowe.

Stara sala zostanie **zaadaptowana** na laboratorium komputerowe.

Ale:

To dziecko zostało w końcu **zaadaptowane**.

Na politechnice czy w politechnice?

[?]**Na/W** Politechnice Gdańskiej studiuje ok. 20 000 studentów.

Studia [?]**na/w** naszym uniwersytecie są trudne.

[?]**Na/W** Akademii Sztuk Pięknych studiuje wielu artystów.

Na politechnice czy w politechnice?

Na Politechnice Gdańskiej studiuje ok. 20 000 studentów.

Studia **na** naszym **uniwersytecie** są trudne.

W Akademii Sztuk Pięknych studiuje wielu artystów.

Ale:

Spotkajmy się na politechnice.

albo:

Spotkajmy się w politechnice. (w budynku politechniki)

Wystawa odbędzie się na Uniwersytecie Gdańskim.

albo:

Wystawa odbędzie się w Uniwersytecie Gdańskim.

(w budynku Uniwersytetu Gdańskiego)

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Premier wygłosił przemówienie, **gdzie** ostro skrytykował opozycję.

Odbyła się rozmowa z dziekanem, **gdzie** dowiedzieliśmy się o planach rozwoju naszego wydziału.

Popularność zdobyła metoda obiektowa, **gdzie** analizowany system dekomponuje się na obiekty.

Odbył się egzamin, **gdzie** dostałem piątkę z fizyki.

Nasz zawodnik osiągnął taką formę, **gdzie** może myśleć o podium.

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Premier wygłosił przemówienie, **w którym** ostro skrytykował opozycję.

Odbyła się rozmowa z dziekanem, **z której** dowiedzieliśmy się o planach rozwoju naszego wydziału.

Popularność zdobyła metoda obiektowa **polegająca na tym, że** analizowany system dekomponuje się na obiekty.

Odbył się egzamin, **na którym** dostałem piątkę z fizyki.

Nasz zawodnik osiągnął taką formę, **że** może myśleć o podium.

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Pojechaliśmy do **(Warszawy)**, **gdzie** zwiedziliśmy Zamek Królewski.

miejsce

Egzamin odbędzie się w **(sali)**, **gdzie** poprzednio odbyło się kolokwium.

miejsce

albo:

Egzamin odbędzie się w sali, **w której** poprzednio odbyło się kolokwium.

Procenty

Limit wynosi 4%.

Limit wynosi **cztery procent**.

Limit wynosi **cztery procenty**.

Procenty

Limit wynosi 4,6%.

Limit wynosi **cztery i sześć dziesiątych procent**.

Limit wynosi **cztery i sześć dziesiątych procent**
i ani **procentu** więcej.

Limit wynosi cztery i sześć dziesiątych **procenta**
i ani **procenta** więcej.

Procenty

20% studentów otrzymało stypendium.

Dwadzieścia procent studentów otrzymało stypendium.

Stypendium przyznano 20% studentów.

Stypendium przyznano **dwudziestu procentom** studentów.

Procenty

20,6% studentów otrzymało stypendium.

Dwadzieścia i sześć dziesiątych procent studentów otrzymało stypendium.

Stypendium przyznano 20,6% studentów.

Stypendium przyznano dwudziestu i sześciu dziesiątym procent studentów.

Półtora i półtorej

(*ten*) kilogram → **półtora** kilograma

(*to*) jabłko → **półtora** jabłka

(*ta*) godzina → **półtorej** godziny

półtorej kilograma

półtorej roku

półtorej miesiąca

...

Półtora i półtorej

Studia rozpoczął przed **półtora** rokiem.

Studia rozpoczął przed **półtorej** rokiem.

Studia rozpoczął przed półtora **roku**.

Wykład rozpoczął się przed **półtorej** godziny.

Wykład rozpoczął się przed półtorej **godziną**.

W poprzednim kwartale ceny wzrosły średnio o **półtora procent**, ale owoce podrożały **półtora raza**.

Dlaczego? Dlatego...

Praca została nisko oceniona dlatego, bo student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona dlatego, ponieważ student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Dlaczego? Dlatego...

Praca została nisko oceniona **dlatego, bo** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona **dlatego, ponieważ** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona **dlatego, że** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona, **ponieważ (bo, gdyż)** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Wyrazy, które się nie lubią...

W swoim drugim skoku skoczek osiągnął **krótką odległość**.

Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie były wyjątkowo **tanie ceny**.

Nasz zawodnik uzyskał **najszybszy czas** i zakwalifikował się do półfinału.

... i takie, które się lubią

1) W swoim drugim skoku skoczek osiągnął **małą** (*niewielką, ...*) odległość.

2) Drugi skok skoczka był bardzo krótki.

1) Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie były wyjątkowo **niskie** (*przystępne, okazyjne, ...*) ceny.

2) Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie towary były wyjątkowo **tanie**.

1) Nasz zawodnik uzyskał **najlepszy czas** i zakwalifikował się do półfinału.

2) Nasz zawodnik był **najszybszy** i zakwalifikował się do półfinału.

Używajmy właściwych przypadków

**W dowodzie twierdzenia autor użył niewłaściwą formułę.
Formułę, którą użył, stosujemy gdzie indziej.
Do wytworzenia przedmiotu użyto specjalne narzędzie.**

Używajmy właściwych przypadków

W dowodzie twierdzenia autor użył **niewłaściwą formułę**.
Formułę, **którą użył**, stosujemy gdzie indziej.

Do wytworzenia przedmiotu użyto **specjalne narzędzie**.

W dowodzie twierdzenia autor użył **niewłaściwej formuły**.
Formułę, **której użył**, stosujemy gdzie indziej.

Do wytworzenia przedmiotu użyto **specjalnego narzędzia**.

W dowodzie twierdzenia autor zastosował **niewłaściwą formułę**.

Do wytworzenia przedmiotu zastosowano **specjalne narzędzie**.

Poprawnie rozpoczynamy listy

*Panie Profesorze,
informuję, że zjawił się u mnie Pana student.
Udostępniłem mu swoje materiały wykładowe.
Według niego, będą bardzo przydatne.*

...

Poprawnie rozpoczynamy listy

Panie Profesorze!

*Informuję, że zjawił się u mnie Pana student.
Udostępniłem mu swoje materiały wykładowe.
Według niego, będą bardzo przydatne.*

...

Dziękuję za uwagę!

<http://www.eti.pg.gda.pl/katedry/kio/wyklady.html>